

X. a) Pište podle diktátu.

Prales

Na druhém břehu byl les mnohem vyšší. Zelené vrcholky stromů se mírně kolébaly vysoko nad zemí, mezi kmeny vládlo pološero. Džar byl poprvé v pralese. Zdálo se, že obří duby, jilmy a olše mezi sebou soutěží, kdo dosáhne výš. Mohutnými uzlovitými větvemi chtějí dosáhnout k nebi. Prales zvučel ptačími hlasy. Oddíl postupoval bez váhání. Stopy se táhly do hloubi lesa. A pojednou se ozvaly straky. Hoši ani nedutali a pozorně naslouchali. Kromě ptačích hlasů, jež se jim rozlehly nad hlavami, nebylo však slyšet nic.

b) Řešte úkoly k danému souvětí.

Hokejový turnaj skončil pro brodské hokejisty dobře. V úvodním zápase remizovali sice s pražským mužstvem, ale v rozhodujícím posledním střetnutí vyhráli 4 : 2.

1. Určete pád, číslo, rod (případně životnost) a vzor u slova (v) zápase v textu.
2. Napište, jakými příponami byla utvořena tato slova a od kterých podstatných jmen: brodská, pražským.
3. Vypište z textu přídavná jména a určete jejich druh.
4. Vypište základní skladební dvojici z první věty textu, určete druh přísudku a ostatní větné členy.
5. Doplněte vynechaná písmena.
Nová kní_ka, stří_ka z prken, tu_ka, ozdobná mří_ka, olomou_ké tvarů_ky, francou_ký fotbalista, brandý_ký zámek.
6. Zatrhněte správnou odpověď, dvojice slov vyhrát – zvítězit jsou slova:
a) souzvučná (homonyma),
b) opačného významu (antonyma),
c) souznačná (synonyma).
7. Uveďte, za kterými číslovkami píšeme tečku.
8. Napište infinitiv (neurčitek) od slovesa vyhráli z textu.
9. Napište, kolik nejméně vět může mít souvětí. Určete počet vět souvětí v textu.
10. Vypište spojku souřadící ze souvětí.
11. Uveďte, jak je vyjádřena závislost v uvedených skladebních dvojicích.
1. četl dobře, 2. četl knihu, 3. mladší bratr.
12. Doplněte do vět podmět vyjádřený:
1. pod. jménem _____ chytil míč. 4. infinitivem _____ je lidské.
2. zájmenem _____ tam tancovali.
3. číslovkou _____ získali stejný počet bodů.

XI. a) Pište podle diktátu.

Lovci

Noc proběhla klidně. Ráno lovci vyhrabali jedlé kořínky a posilnili se. Lusova tvář pojednou zbledla, zkrřivila se strachem. Všichni se obrátili. Co uviděli, z nich vyrazilo výkřik hrůzy. Jako by vyrůstali ze země, táhli se od řeky mamuti. Obři šli s výhrůzně zvednutými srstnatými choboty. Postupovali rychlými kroky. Blížili se k lidem jako neprostupný val. Na záchranu útekem nebylo ani pomyslení. Počínali si každý podle své povahy. Džar natrhal otýpku vonné trávy a vyšel klidně mamutům vstříc.

b) Řešte úkoly k danému souvětí.

Dosud lesy zaujímají třetinu naší země, udržují v ní vláhu a přispívají k čistotě ovzduší.

1. **Určete slovní druhy jednotlivých slov v textu.**
2. **Podtrhněte základní skladební dvojice v souvětí, určete tyto větné členy: naší, země, v ní, vláhu, ovzduší.**
3. **Určete pád, číslo, rod u slov z textu: ovzduší, naší.**
4. **Z uvedených slov podtrhněte slovesa, která mohou vyjádřit děj přítomný: zaujímat, udržovat, zatopit, zazpívat.**
5. **Doplňte - i, - y/- í, - ý:**
Mal_ s_rotek, hodiny odb_l_, zam_chat omáčku, zv_tězit v zápase, v_děl zp_vat kos_, v_sel ob_l_ na pol_, v_b_rali m_tné, nab_l majetek, nov_ náb_tek, krab_ce s p_škoty, l_šej na obl_čejí.
6. **Uvedená slova rozvíjejte přívlastkem: dům, pole, moře.**
7. **Nahradte podtržená příslovce jinými příslovci s tímž významem:**
Jen lehce se dotkla květiny. Zde se nesmí tábořit. Už to vím. Opět nepřišla.
8. **Napište větu, kde podmětem by bylo slovo obraz**
9. **Napište pět záporných zájmen.**
10. **Napište, jak se nazývá podtržená část věty:**
Karel Hynek Mácha, významný český básník, se narodil roku 1810 v Praze.
11. **Podtrhněte písmena, která napíšete velká.**
ulice pod parkem, hora klínovec, lipnice nad sázavou, pražský hrad, restaurace u panských, plzeňsko, náměstí svobody, základní škola v horním studenci.
12. **Určete druhy vedlejších vět.**
1. Říká, co nemá. 2. Nekoupil si nic, protože neměl peníze. 3. Nevíš-li to, mlč. 4. Zatímco spal, připravovali pro něho překvapení. 5. Tušil, kam šla.

STRANA 40

1. (v) zápase - 6.p., č.j., r. muž. neživ., vzor hrad.
2. brodské - příponou -sk(é), od. podst. jména Brod, pražským - příponou -sk(ým), od podst. jména Praha (h-ž).
3. hokejový - př. jm. tvrdé, brodské - př. jm. tvrdé, úvodním - př. jm. měkké, pražským - př. jm. tvrdé, rozhodujícím - př. jm. měkké, posledním - př. jm. měkké.
4. turnaj skončil (přisudek slovesný), hokejový - Pks, pro hokejisty - Pt (4.p.), brodské - Pks, dobře - Pu způsobu.
5. Nová knížka, stříška z prken, tužka, ozdobná mřížka, olomoucké tvarůžky, francouzský fotbalista, brandýský zámek.
6. e)
7. za číslovkami řadovými.
8. vyhrát.
9. 2 věty, 2 věty.
10. ale.
11. 1. - přímým, 2. - řízenosti, 3. - shodou.
12. Např.: 1. brankář, 2. všichni (oni) 3. dva, 4. mýlit se (chybovat).

STRANA 41

1. ⁶ ¹ ⁵ ¹ ³ ¹ ⁵ ⁷³ ¹ ⁸ ⁵ ⁷ ¹ ¹
Dosud lesy zaujímají třetinu naší země, udržují v ní vláhu a přispívají k čistotě ovzduší.
2. lesy zaujímají, (ony) udržují, (ony) přispívají, naši - přívlastek shodný, země - přívlastek neshodný, v ní - příslovecné určení místa, vláhu - předmět (4.p.), ovzduší - přívlastek neshodný.

3. ovzduší - 2.p., č.j., rod stř., naší - 2.p., č.j., rod ženský.
4. děj přítomný mohou vyjádřit slovesa zaujímat, udržovat.
5. Malý sirotek, hodiny odbily, zamíchat omáčku, zvítězit v zápase, viděl zpívat kosa, vysel obilí r. poli, vybírali mýtné, nabyt majetek, nový nábytek, krabice s piškoty, lišej na obličejích.
6. Např.: malý dům, dům na ostrově, naše pole, pole u lesa, Černé moře, teplé moře v Itálii.
7. Např.: Jen opatrně se dotkla květiny. Tady se nesmí tábořit. Již to vím. Zase nepřišla.
8. Např.: Na stěně visel obraz.
9. nikdo, nic, nijaký, ničí, žádný.
10. přístavek.
11. ulice Pod Parkem, hora Klínovec, Lipnice nad Sázavou, Pražský hrad, restaurace U Panských Plzeňsko, náměstí Svobody, Základní škola v Horním Studenci
12. 1. i 5. H - V předmětná, 2. H - V příčinná, 3. V podmínková - H, 4. V časová - H.